

European Social Partners in Education Embracing Digitalisation

Provocări și
oportunități pentru
sindicatul european
și organizațiile
angajatorilor din
educație în era digitală

vizită de studiu în **România**

20-21 aprilie 2021

European
Federation of
Education Employers

Ca parte a proiectului E-speed menționat mai sus, a fost organizată o vizită de studiu în mediul virtual, în România, în perioada 20-21 aprilie 2021, la care au participat:

- membrii grupului consultativ al proiectului E-speed;
- doi experți externi, Inga Pavlovaite și dr. Michael Hallissy;
- partenerii sociali naționali din România, inclusiv Ministerul Educației și sindicatele „Alma Mater”, FSE și FSLI;
- Universitatea Politehnică din București, incluzând interviuri cu:
  - conducătorul instituției (rectorul),
  - doi decani ai facultăților/conferențieri,
  - doi studenți.
- o școală primară din București, incluzând interviuri cu:
  - directorul școlii,
  - un profesor,
  - doi elevi.

Cu ocazia vizitei, s-au vizionat și materiale video de prezentare a universității și a școlii. Vizita de studiu a permis prezentarea perspectivelor a 12 părți interesate din sistemul educațional din România.

Scopurile vizitei de studiu au fost următoarele:

- identificarea și discutarea unor exemple de modalități practice și concrete, menite să asigure o utilizare optimă a instrumentelor digitale, atât pentru îmbunătățirea activității profesionale și a condițiilor de muncă ale personalului din educație, cât și pentru perfecționarea practicilor de predare și învățare;
- aprofundarea temelor identificate în rezultatele sondajelor și în cadrul întrunirilor grupului consultativ;
- discutarea impactului concret al practicilor existente legate de utilizarea instrumentelor digitale asupra predării, a învățării și a condițiilor de muncă ale personalului din educație.

Prezentul document oferă o sinteză a principalelor teme și constatări ale vizitei de studiu.

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

DATE-CHEIE DESPRE SISTEMUL EDUCAȚIONAL DIN ROMÂNIA

Sistemul educațional național din România include instituții de învățământ publice, private și religioase. Statul asigură accesul egal la toate nivelurile și formele de învățământ preuniversitar și superior, precum și la învățarea pe tot parcursul vieții, fără discriminare. Învățământul primar și secundar în școlile publice este gratuit. Sistemul educațional național permite mobilitatea elevilor, prin transferul de la o unitate școlară la alta, dintr-o clasă în alta, de la o domeniu de studii la altul și de la un parcurs educațional la altul. Instruirea este efectuată în principal în limba oficială, dar și în limba maternă a elevilor/studentilor care aparțin minorităților naționale reprezentative, precum și în alte limbi - de obicei, în cazul școlilor private.

Învățământul general obligatoriu este de 11 clase (de la clasa pregătitoare de învățământ primar până la clasa a X-a de învățământ secundar superior), după cum se detaliază în figura de mai jos.

Figura 1: Imagine de ansamblu a sistemului educațional din România

ISCED level	Age	Grade	Education programme in English and Romanian (certification when applicable)		
8			Higher Education- Doctoral studies (Doctoral degree)		
7			Higher Education- Master (Master's degree)		
6			Higher education – Bachelor (Bachelor's degree)		
4					Post-secondary non-tertiary education (Certificate of professional education)
3	18	12	Upper secondary general education- Theoretical high schools (Baccalaureate)	Upper secondary general and vocational education – Technological and 'vocational' high schools	Vocational education (Certificate of professional qualification)
	17	11			
	16	10			
	15	9			
2	14	8	Lower secondary education		
	13	7			
	12	6			
	11	5			
1	10	4	Primary education		
	9	3			
	8	2			
	7	1			
	6	Preparatory year			
02	5		Pre-school education		
	4				
01	3		Ante pre-school education		
	2				
	1				
	0				

Sursa: [OECD reviews of evaluation and assessment in Romania](#), 2017.

UTILIZAREA INSTRUMENTELOR DIGITALE ESTE O PARTE INTEGRANTĂ A SISTEMULUI EDUCAȚIONAL DIN ROMÂNIA

Participanții la vizita de studiu au definit utilizarea instrumentelor digitale ca fiind o parte integrantă și necesară a unei educații moderne, care ajută instituțiile de învățământ să-și îndeplinească misiunea educațională și pedagogică. În cadrul instituțiilor vizitate, importanța utilizării instrumentelor digitale într-un mod integrat face parte din abordarea pedagogică generală. Cele două instituții incluse în studiu au conștientizat acest lucru încă de acum aproape 10 ani, când au început să folosească tehnologiile digitale în sprijinul practicilor de predare, de învățare și de evaluare. În cadrul ambelor instituții, digitalizarea în educație este văzută ca o parte integrantă a abordărilor pedagogice, iar tehnologiile sunt folosite ca să le ofere tinerilor posibilitatea să-și atingă obiectivele educaționale într-o manieră modernă, eficientă, atractivă și antrenantă. Acest lucru se realizează într-un mod bine gândit, în completarea modurilor „tradiționale” de predare, învățare și evaluare, profesorul fiind elementul central în diseminarea cunoștințelor.

În 2011, formarea în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor a fost inclusă în programa școlară națională. Din 2012, formarea pentru dobândirea competențelor digitale este o disciplină obligatorie de sine stătătoare pentru toți elevii din învățământul secundar inferior și superior. În plus, elevii din învățământul secundar superior susțin o testare națională pentru evaluarea competențelor lor digitale. La nivelul învățământului primar, elevii își pot dezvolta competențele digitale, aceasta fiind o disciplină opțională ce poate fi oferită de școală.

Importanța digitalizării în educație este recunoscută și la nivelul planificării strategice a politicii educaționale. Ministerul Educației a abordat digitalizarea în educație ca o prioritate de politică importantă, sprijinind-o prin resurse financiare și investiții în infrastructura tehnică și în formarea profesorilor și incluzând dezvoltarea competențelor digitale în programa școlară și în programa de formare a profesorilor. Mai recent, ca parte a planului național elaborat de România³ în contextul implementării inițiativei de finanțare la nivelul UE, Mecanismul de redresare și reziliență⁴, va fi alocat un buget dedicat pentru modernizarea infrastructurii digitale din sistemul educațional și pentru perfecționarea competențelor digitale ale profesorilor și ale întregului personal din educație. Aceasta arată că profesorii și întregul personal din domeniul educației din România lucrează cu agenda pentru digitalizare de cel puțin 10 ani, fiind sprijiniți de investițiile Ministerului Educației în infrastructura tehnică, sprijin care include formarea profesorilor și educarea/formarea elevilor în materie de competențe digitale.

Citate de la cei intervievați:

“Dat fiind că trăim într-o lume tot mai digitalizată, digitalizarea în educație nu mai este doar o posibilitate, ci și o necesitate.”

3 A se vedea [PLANUL NAȚIONAL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ \(PNRR\)](https://www.gov.ro) (gov.ro)

4 A se vedea [Recovery and Resilience Facility | European Commission](https://ec.europa.eu/eu-recovery/) (europa.eu)

„Instrumentele digitale sunt foarte utile în educație, venind să completeze și, în unele privințe, să suplimenteze educația tradițională.”

„Scopul nostru strategic este o educație mai bună, iar pentru aceasta ne folosim de toate instrumentele, inclusiv de cele digitale.”

LEADERSHIP-UL ESTE IMPORTANT ÎN FRUCTIFICAREA DIGITALIZĂRII DIN EDUCAȚIE

Integrarea instrumentelor digitale în diversele sectoare, niveluri și discipline educaționale variază. Interveniile derulate în cadrul studiului au arătat că utilizarea instrumentelor digitale a fost mai însemnată acolo unde conducerea și cei care administrează instituțiile de învățământ s-au angajat să promoveze educația digitală. De exemplu, s-a relatat că, înainte de pandemia de COVID-19, unii profesori și membri ai personalului educațional din școală și din universitate erau reticenți în a folosi instrumentele digitale, fie deoarece preferau metodele educaționale tradiționale, fie pentru că nu dispuneau de competențele digitale necesare. În ambele instituții, formarea profesorilor și a personalului educațional în vederea dezvoltării competențelor digitale era deja oferită și înainte de pandemia de COVID-19, atât în legătură cu competențele de nivel tehnic pentru utilizarea unor instrumente digitale specifice, cât și în ceea ce privește implementarea pedagogică a instrumentelor digitale. În decurs de câteva luni de la izbucnirea pandemiei de COVID-19, mulți dintre acești profesori au reușit să adopte digitalizarea, datorită formării constante, încurajărilor și sprijinului din partea conducerii instituției și a colegilor lor cu competențe digitale mai avansate.

Citat din interviuri:

“Unii profesori au primit sprijinul necesar din partea conducerii, a personalului care oferă asistență tehnică și a colegilor lor, ca să învețe cum să folosească platformele digitale, cum să își creeze conturi, cum să adapteze și cum să creeze conținut educațional online.”

AMBELE INSTITUȚII SUNT EXTREM DE MATURE ÎN UTILIZAREA INSTRUMENTELOR DIGITALE

Cei intervievați au relatat că ritmul digitalizării în educație nu este același pentru toate instituții de învățământ și nici pentru toate disciplinele din cadrul instituției pe care o reprezintă. Aceasta evidențiază importanța abordării riscului potențial de creare a unui decalaj digital între instituțiile de învățământ și între profesori și personalul educațional, întrucât cei ale căror competențe digitale nu sunt atât de dezvoltate și sunt mai puțin încrezători riscă să rămână și mai mult în urmă.

Citat din interviuri:

“A fost o trecere foarte rapidă (la învățarea online), întrucât aveam deja competențele și platformele digitale ca să ne continuăm activitățile de predare și de învățare. Nu la fel s-a întâmplat însă cu multe alte instituții de învățământ din România.”

După cum s-a menționat anterior, cele două instituții de învățământ vizitate au început digitalizarea în urmă cu circa zece ani. Ambele instituții au inclus procesul de digitalizare în documentele lor de planificare strategică. De asemenea, ambele instituții au făcut investiții atât în infrastructura tehnică, cât și în asistența pentru învățarea și predarea digitală în sălile de clasă, cu mult înainte de izbucnirea pandemiei de COVID-19. Strategiile și planurile lor de acțiune la nivel de instituție au în vedere îmbunătățirea continuă a calității infrastructurii digitale și a competențelor digitale ale elevilor, ale profesorilor și personalului educațional și ale personalului administrativ.

Citat din interviuri:

“Planul nostru de acțiune pentru digitalizare are două obiective - să îmbunătățim infrastructura digitală, prin achiziționarea unor calculatoare noi, o viteză mai mare de acces la internet și o platformă online a administrației; să dezvoltăm competențele digitale ale elevilor, ale profesorilor și ale personalului administrativ.”

Înainte de pandemie, într-una dintre instituții, tehnologiile digitale erau folosite în circa jumătate din cazuri în procesul de predare și învățare. În cea de-a doua instituție, instrumentele digitale, precum tablele interactive, televizoarele și laptopurile/multimedia au fost integrate pentru a sprijini practicile de predare, învățare și evaluare. Nivelul și tipul de utilizare au variat în funcție de disciplina de studiu. Cei intervievați au ținut să remarce

că utilizarea instrumentelor educaționale digitale depinde în mare parte de motivația personală a profesorilor și a personalului educațional, precum și de natura disciplinelor predate. În schimb, utilizarea instrumentelor digitale în practica pedagogică a depins în mai mică măsură de vârsta sau de genul profesorilor și personalului educațional. Dat fiind că ambele instituții sunt extrem de mature în utilizarea instrumentelor digitale de învățare, trecerea urgentă la predarea de la distanță în timpul pandemiei de COVID-19 a fost un proces relativ rapid și lin

Citat din interviuri:

“ Am început digitalizarea serviciilor noastre educaționale cu mult înainte de pandemie. Acest proces era deja în derulare de ceva vreme, iar pandemia nu a făcut decât să îl accelereze.”

UTILIZAREA INSTRUMENTELOR DIGITALE SPECIFICE

Ambele instituții sunt la curent cu agenda europeană pentru digitalizarea în educație, făcându-se mai multe referiri în cadrul interviurilor la Planul de acțiune pentru educația digitală⁵ sau la utilizarea rezultatelor din proiectele Erasmus+. De exemplu, instituția de învățământ superior participă activ la schemele de mobilitate pentru personal și studenți, oferite prin intermediul programului Erasmus+⁶. Școala primară a participat la două proiecte Comenius și la o serie de acțiuni de mobilitate individuală oferite prin programul Erasmus+⁷. Părțile interesate din cadrul ambelor instituții au arătat că înțeleg modul în care sunt abordate aspectele ce țin de educația digitală la nivel european, evidențiind totodată modul în care participarea lor la o serie de rețele europene le-a permis să se inspire din rezultate, procese și realizări concrete în procesul de digitalizare a educației.

Ambele instituții de învățământ folosesc o serie de platforme digitale, printre care Microsoft Teams și Google Drive, precum și o serie de instrumente digitale specializate de uz intern, care facilitează comunicarea între personalul instituțiilor și conducere. Instituția de învățământ superior este parte a rețelei Microsoft pentru instituțiile de învățământ superior, demonstrând un nivel ridicat de implicare în rețelele și platformele respective pentru educația digitală. Platforma Microsoft este o rețea inovatoare care oferă instituțiilor de învățământ acces la noi instrumente și noi abordări pentru educația digitală.

5 A se vedea [Digital Education Action Plan \(2021-2027\) | Education and Training \(europa.eu\)](#)

6 A se vedea [Erasmus+ - Universitatea Politehnica din Bucuresti \(upb.ro\)](#)

7 A se vedea [Școala 194 - Școala Gimnazială Nr. 194 Sector 4, București](#)

PROFESORII ȘI PERSONALUL EDUCAȚIONAL COLABOREAZĂ MULT PENTRU UTILIZAREA INSTRUMENTELOR DIGITALE

Una dintre provocările existente înainte și în primele luni ale pandemiei de COVID-19 a fost faptul că unii profesori și membri ai personalului educațional din ambele instituții evitau să folosească instrumentele de educație digitală. După consultarea cu aceștia, conducerea și personalul didactic al instituțiilor au aflat că există mai multe motive care îi împing să evite astfel de instrumente, printre care anxietatea, stresul și incapacitatea de a face față la activități în timpul pandemiei; preferința pentru metodele didactice tradiționale față în față; lipsa competențelor sau a echipamentelor digitale necesare. Acești profesori și membri ai personalului educațional au beneficiat de sprijin, încurajare și formare suplimentară din partea mai multor părți interesate - conducerea, personalul informatic și profesorii-colegi cu competențe digitale mai avansate. În urma sprijinului oferit, profesorii și personalul educațional respectiv au învățat cum să folosească instrumentele de educație digitală și au reușit să se adapteze la predarea online în decurs de câteva luni.

Această experiență evidențiază o tendință mai amplă care există în ambele instituții de învățământ legată de cultura colaborării dintre profesori și personalul educațional în ceea ce privește utilizarea instrumentelor digitale. Sprijinul primit a inclus atât asistența tehnică din partea personalului informatic, cât și schimbul de practici profesionale cu colegii în legătură cu utilizarea instrumentelor digitale în practica pedagogică de zi cu zi. Acest sprijin din partea colegilor și reflectarea cu privire la practicile educaționale digitale sunt considerate extrem de valoroase de către părțile interesate intervievate. Astfel de practici permit personalului nu doar să rezolve aspectele tehnice legate de utilizarea instrumentelor digitale în practica pedagogică, ci și să reflecteze cu privire la utilizarea optimă a instrumentelor digitale, astfel încât să își poată perfecționa practicile dintr-o perspectivă pedagogică.

Citate din interviuri:

“Profesorilor care nu aveau dispozitive digitale li s-au dat calculatoare din laboratorul informatic. Cei cu competențe digitale mai slabe au utilizat tutorialele oferite de personalul nostru informatic și au beneficiat de sprijin din partea colegilor și a elevilor/studentilor. În cele din urmă, au învățat cum să lucreze cu diferitele platforme digitale și au început să predea online.”

„Instrumentele digitale au fost inventate ca să ne fie de ajutor însă, dacă nu știm să le folosim, sunt inutile.”

PĂRINȚII AU JUCAT UN ROL IMPORTANT ÎN TRANZIȚIA ȘCOLILOR PRIMARE CĂTRE EDUCAȚIA ONLINE

Părinții au jucat un rol important în asigurarea utilizării corespunzătoare a instrumentelor digitale în cadrul aferent școlii primare. Acest lucru a fost evidențiat de părțile interesate din școala primară vizitată cu ocazia studiului. Cel mai important rol pe care l-au avut a fost să se asigure că elevii de școală primară sunt angajați efectiv în trecerea la educația online. Cu ocazia acestui proces, au devenit mai implicați în educația copiilor lor, iar legăturile dintre părinți și profesori au fost consolidate de trecerea urgentă la predarea de la distanță. Cei intervievați au relatat că părinții au fost extrem de săritori și au susținut educația online, asigurându-se că elevii participă activ și ajutându-i să acceseze și să folosească platformele digitale, precum și să rezolve problemele tehnice apărute. Unul dintre profesorii de școală primară a arătat că părinții au învățat mai multe despre cum învață copiii lor după ce le-au observat modul de comportare online. Drept urmare, au învățat mai multe despre implicarea, interesele și abilitățile copiilor lor și i-au ajutat să își facă temele și să recupereze. Un efect secundar neașteptat al implicării părinților cu ocazia trecerii urgente la predarea de la distanță a fost faptul că părinții au devenit mai conștienți și au început să aprecieze mai mult rolul profesorului în educația copiilor lor.

Citat din interviuri:

“Instrumentele de educație digitală folosite au animat relația cu părinții, iar aceștia au devenit mai implicați în procesul de învățare. Educația online a fost într-un fel o școală și pentru părinți, nu doar pentru elevi. De asemenea, părinții au oferit încurajări și sprijin atunci când a fost vorba de rezolvarea unor dificultăți tehnice.”

„Datorită instrumentelor digitale pe care le folosim în predare acum, părinții apreciază mult mai mult rolul dificil și solicitant al profesorului”.

EVALUAREA FOLOSIND INSTRUMENTELE DIGITALE ARE ATÂT AVANTAJE, CÂT ȘI DEZAVANTAJE

În cadrul celor două instituții de învățământ vizitate, utilizarea instrumentelor digitale în sprijinul unor practici de evaluare a fost diferită în funcție de mai multe criterii, printre care și nivelul de învățământ și disciplinele de studiu.

După cum au relatat unii dintre cei intervievați, evaluările online pot consta în proiecte de grup, studii de caz și prezentări, care promovează și pun accentul pe creativitatea și gândirea critică a elevilor/studenților, spre deosebire de procesul de învățare axat mai mult pe memorare și pe învățarea pe de rost. Într-adevăr, aceste strategii diverse de evaluare diferă de obicei de abordările de evaluare mai tradiționale, care pun accentul pe repetare și memorare. Deși tehnologia digitală poate să extindă gama și formatul evaluărilor, experiențele cu ocazia pandemiei de COVID-19 au evidențiat și o serie de provocări. Acest lucru a fost evident mai ales în învățământul superior, unde examenele susținute în sălile de curs au fost înlocuite cu examene online. În acest context, integritatea academică a ieșit în față, iar instituțiile au fost forțate să adapteze practicile existente, cum ar fi reducerea duratei examenelor online, ca să nu existe posibilitatea ca studenții să trișeze. De asemenea, studenții au trebuit să își încarce lucrările de examen în timp util, iar uneori s-au confruntat cu probleme tehnice în acest sens. Cei intervievați au relatat că, în astfel de situații, evaluarea bazată pe instrumente digitale reprezintă un stres suplimentar pentru studenți, aceștia putând să rateze un examen din cauza dificultăților tehnice, ceea ce face ca astfel de evaluări ale învățării să fie solicitante și posibil inexacte. O altă problemă cu evaluările bazate pe instrumente digitale este faptul că uneori nu se pot evalua activitățile axate pe practica studenților, cum ar fi activitățile de laborator, din cauză că studenții nu dispun acasă de echipamentele necesare. Evaluările online au avut un impact și asupra profesorilor și a personalului educațional, întrucât aceștia au fost nevoiți să dedice mai mult timp transformării tipurilor de evaluare existente în formate digitale, precum și modificării metodelor de evaluare preexistente (unul dintre exemplele oferite s-a referit la nevoia de a înlocui evaluarea practică de laborator cu o evaluare mai teoretică).

Cei intervievați în cadrul studiului s-au axat pe utilizarea instrumentelor digitale în evaluarea sumativă și mai puțin în evaluarea formativă⁹. Acest lucru s-ar putea explica prin provocările și problemele pe care evaluarea sumativă la distanță le-a prezentat pentru instituții. În schimb, evaluarea formativă a avut un rol mai puțin central, astfel că nu a generat astfel de provocări. Aici, se pare că potențialul instrumentelor digitale de a ajuta la evaluarea progreselor cursanților în procesul de învățare (în contrast cu obiectivul final al acestuia) necesită o reflecție și o aprofundare suplimentare.

Citat din interviuri:

“Instrumentele digitale nu sunt foarte exacte atunci când vine vorba de evaluarea cunoștințelor și trebuie îmbinate cu evaluarea offline, cum ar fi realizarea unor sarcini practice de laborator, îndeosebi dat fiind că disciplina pe care o predau (chimia) se bazează nu doar pe teorie, ci și pe experimente.”

⁹ Evaluarea formativă se referă la procedurile formale și informale de evaluare cu ocazia procesului de învățare, permițând monitorizarea învățării de către studenți și oferirea unui feedback constant. În schimb, evaluarea sumativă este menită să aprecieze ce a învățat un student la încheierea procesului de învățare.

VIITORUL EDUCAȚIEI DIGITALE

Participanții la studiu au recunoscut că educația tradițională în sălile de clasă, de obicei centrată mai mult pe profesor, și practicile educaționale digitale au avantaje și dezavantaje. S-a exprimat într-o oarecare măsură și opinia că procesul și instituțiile educaționale moderne nu mai înseamnă o alegere („sau/sau”) între educația tradițională și cea digitalizată. A existat astfel un consens general în rândul participanților că, pe viitor, procesele și experiențele educaționale vor îmbina predarea, învățarea și evaluarea digitalizate cu cele desfășurate față în față, iar instrumentele digitale vor fi utilizate tot mai mult de către profesori și personalul educațional în îndeplinirea misiunii pedagogice generale a instituțiilor de învățământ. Participanții au recunoscut că există avantaje și dezavantaje ale practicilor tradiționale centrate pe profesor, dar și ale practicilor de învățare centrate mai mult pe elevi/studenti și bazate pe tehnologiile digitale. Aceștia s-au declarat în favoarea integrării tehnologiilor digitale în practicile existente, susținând totodată că profesorii și personalul educațional trebuie să își folosească judecata profesională ca să decidă ce abordări sunt cele mai potrivite, în funcție de contextul specific.

Printre avantajele menționate ale utilizării instrumentelor digitale în educație se numără faptul că acestea permit un acces mai rapid la o gamă vastă de informații, sarcinile pot fi realizate mai exact și mai eficient, conceptele și procesele pot fi vizualizate mai bine, astfel că sunt mai ușor de înțeles, existând și posibilitatea de a comunica și colabora cu alți cursanți sau profesori de la distanță.

Citate din interviuri:

“Instrumentele digitale facilitează accesul la informații și ajută la realizarea sarcinilor mai repede și mai exact.”

„Am folosit instrumente de educație digitală și înainte de pandemie, întrucât înseamnă economii de timp și de energie.”

„Educația digitală face mai ușoară implicarea profesorilor invitați din cadrul altor departamente sau universități.”

Ca aspect negativ, părțile interesate intervievate în cadrul vizitei de studiu au relatat și că utilizarea instrumentelor de educație digitală poate fi demotivantă dacă aceasta nu corespunde ritmului sau stilului de învățare specific al celor implicați sau dacă expunerea la instrumentele digitale este foarte îndelungată, ceea ce poate fi obositor (îndeosebi în ceea ce privește predarea prelungită de la distanță cu ocazia măsurilor de urgență luate în contextul pandemiei de COVID 19). În plus, s-a considerat și că utilizarea instrumentelor digitale poate duce la izolare socială; evaluările didactice pot fi mai puțin exacte, întrucât se bazează mai mult pe teorie; problemele tehnice pot întrerupe procesul de evaluare online (cum ar fi întreruperile în accesul la internet); profesorii au nevoie de mai mult timp pentru pregătirea unui conținut didactic interactiv, care să atragă și să păstreze atenția elevilor/studentilor.

Citate din interviuri:

“Într-o sală de clasă normală, profesorii pot intra în contact fizic cu elevii și îi pot supraveghea, pot verifica cum scriu aceștia, cum se descurcă cu sarcinile, le pot oferi feedback și îi pot ajuta de îndată. Nu putem face acest lucru în cadrul unei activități online.”

„Nu am putut să ne ținem de programa clasică în predarea online. Am făcut orele online mai practice și mai interactive, ca să păstrăm trează atenția elevilor.”

„Nu îmi place atunci când avem probleme tehnice, unele dispozitive nu funcționează sau nu mai există conexiune la internet, și nici faptul că nu putem socializa ca atunci când suntem față în față.”